

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **L. H. A. N.**, zast. Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem, se sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 6. 2019, č. j. OAM-210/LE-BA04-HA10-2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 4. 2020, č. j. 62 Az 27/2019 - 32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Ladislavovi Bártovi, advokátovi, se sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši celkem 3.400 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který ji nadepsaným rozsudkem zamítl.

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž namítl, že krajský soud nesprávně vyhodnotil, zda současná situace ve Vietnamu umožňuje dosáhnout účinné ochrany v případě hrozby vážné újmy ze strany soukromých osob. Žalovaný pochybil, neboť řádně nezjistil skutkový stav a nepřihlédl ke všem rozhodným skutkovým okolnostem, a v důsledku toho nesprávně aplikoval příslušná ustanovení zákona o azylu, přičemž tuto nezákonnost nenapravit v následném řízení ani krajský soud. Žalovaný ani krajský soud se dostatečně nevypořádali s otázkou důvodnosti a reálnosti stěžovatelem vyjádřené obavy ze soukromých osob a státních orgánů, kterou stěžovatel nebyl schopen dostatečně prokázat, jelikož je to nemožné. Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že v případě návratu bude pronásledován, vydírán a podroben fyzickému násilí ze strany věřitelů. Dále vyjádřil obavu, že bude ohrožen také vězením, přičemž může být podroben nepřiměřenému trestu ze strany státních orgánů. Žalovaný se však tvrzeními stěžovatele ohledně jemu hrozící vážné újmy dostatečně nezabýval. Krajský

soud odmítl obavy stěžovatele ohledně věřitele a jeho výhrůžek jako účelové s tím, že těmito námitkami by se zabýval až v případě, kdy by se stěžovatel bezvýsledně obrátil na státní orgány v zemi původu. Situace v zemi původu stěžovatele je však špatná, země je autoritativně řízena, stav lidských práv je kritický a je nepravděpodobné, že by se mu dostalo pomoci od státních orgánů. V zemi původu vládne přísná cenzura a reálné informace o této krajině není možné získat. Státní orgány jsou pod zcela nepopiratelnou kontrolou komunistické strany a zároveň jsou zatíženy častým a závažným korupčním jednáním, a nejsou tedy nezávislé a nestranné. Není proto akceptovatelné vyžadovat, aby se stěžovatel obrátil s žádostí o pomoc právě na tyto státní orgány.

[4] Stěžovatel uvedl, že si je vědom povinnosti uvádět relevantní důvody své žádosti a prokazovat je důkazy, v dané situaci byl však v objektivní důkazní nouzi, a bylo tak na žalovaném, aby příslušné důkazy obstaral. Žalovaný však pochybil, neboť vycházel při posuzování existence možné hrozby v zemi původu stěžovatele pouze z obecných zpráv bagatelizujících současné poměry panující ve Vietnamu. Žalovaný zjevně opomněl všeobecně známou zprávu Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických ze dne 20. 4. 2018 – o dodržování lidských práv v roce 2017. Z této zprávy vyplývá, že proti disidentům je tvrdě zasahováno veřejnou mocí a politická a základní lidská práva nejsou dodržována. Vietnamští občané, kteří se v zahraničí snažili získat azyl, jsou šikanováni nebo i uvězněni podle trestního zákoníku. Krajský soud se pak při konstatování správnosti skutkových zjištění žalovaného opřel pouze o jediný důkaz, a to závazné stanovisko vydané OAMP MV ČR ze dne 20. 3. 2019, ačkoli toto je pouze velmi stručným vyhodnocením situace v zemi původu.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že při posouzení výpovědi stěžovatele vycházel z informací, které shromáždil v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv ve Vietnamu. Stěžovatel nenavrl žádné další podklady pro rozhodnutí ve věci žádosti o mezinárodní ochranu a ani proti zdrojům informací a způsobu jejich získání žalovaným nevyslovil žádné námitky. V případě stěžovatele nelze konstatovat, že by mu státní orgány země původu odmítly poskytnout ochranu, či že by ji nebyly schopny poskytnout, pokud by se na ně obrátil s žádostí o ochranu. Případně nižší efektivita pomoci či nedůvěra stěžovatele ve státní orgány nezakládá odůvodněnost obav z pronásledování a nezakládají ji ani odkazy na možné porušování práv občanů, jak v kasační stížnosti poukazuje stěžovatel. Stěžovatel ve skutečnosti usiluje pouze o legalizaci pobytu.

[6] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal podmínky pro řízení o kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[7] Před zahájením meritorního přezkumu věci se však Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany pro nepřijatelnost, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[8] Vymezením institutu nepřijatelnosti a výkladem konceptu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se NSS podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost

pokračování

se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[9] V posuzovaném případě Nejvyšší správní soud shledal, že žádná z těchto podmínek nebyla naplněna, a kasační stížnost je proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelná.

[10] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že žalovaný nezjistil před vydáním svého rozhodnutí dostatečným způsobem skutkový stav věci. K tomu Nejvyšší správní soud podotýká, že požadavky na podklady pro rozhodnutí žalovaného se zabýval např. v rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, č. 1825/2009 Sb. NSS, podle něhož musí být užitě podklady relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální a ověřené z různých zdrojů, a transparentní a dohledatelné. Žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel ze zpráv o zemi původu, které jsou součástí správního spisu. Konkrétně se jedná o informace Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky, ze dne 24. 8. 2018, Vietnam - Bezpečnostní a politická situace v zemi; informace Mezinárodní organizace pro migraci (2018), Údaje o zemi – Vietnam a dále závazné stanovisko Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky, ze dne 20. 3. 2019, ev. č. ZS47505, k žádosti PČR, Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, odboru cizinecké policie ze dne 20. 3. 2019, ve věci vycestování stěžovatele. Tyto podklady, jak přílehlavě konstatoval krajský soud, výše uvedené požadavky splňují a současně je lze považovat za dostatečné, proto neobstojí námitka stěžovatele, že žalovaný opomněl zprávu o zemi původu vydanou ze strany MZV Spojených států amerických.

[11] K námitce stěžovatele, že bylo na žalovaném, aby obstaral důkazy prokazující skutkový stav věci, zdejší soud poukazuje, že důkazní břemeno v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu je rozloženo mezi žadatele o mezinárodní ochranu a žalovaného. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně žalovaný je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, co je podporují (srov. např. rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS). V rozsudku ze dne 19. 8. 2005, č. j. 4 Azs 467/2004 - 89, č. 1095/2007 Sb. NSS, pak zdejší soud vyslovil, že „[u]vede-li žadatel o udělení azylu v průběhu správního řízení skutečnosti, jež by mohly nasvědčovat závěru, že opustil zemi původu pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je povinností správního orgánu vést zjišťování skutkového stavu takovým způsobem, aby byly odstraněny nejasnosti o žadatelových skutečných důvodech odchodu ze země původu.“ Nejvyšší správní soud již také uvedl, že odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu nese správní orgán (srov. např. rozsudek NSS ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58). Tomu žalovaný v posuzované věci dostal.

[12] Nejvyšší správní soud dále přisvědčil stěžovateli, že pronásledovatelem ve smyslu zákona o azylu může být i nestátní původce (zde skupina věřitelů), dle konstantní judikatury zdejšího soudu se však v těchto případech musí žadatel o mezinárodní ochranu v zásadě obrátit nejprve s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout (srov. rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2008,

č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62, či ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101, č. 1806/2009 Sb. NSS). K účinnosti ochrany ze strany státních orgánů pak zdejší soud v rozsudku ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, poznamenal, že „[p]ro posouzení, zda je ochrana před vážnou újmou ze strany státu, kam má být žadatel navrácen, dostatečná, se uplatní výkladové pravidlo čl. 7 odst. 2 směrnice Rady 2004/83/ES, podle něhož se má zpravidla za to, že ochrana je poskytována, jestliže stát, či strany nebo organizace ovládající stát učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.“

[13] Právní systém ve stěžovatelově zemi původu, byť jistě není ideální, dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, přičemž tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny (srov. rozsudek NSS ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48). Stěžovatel se však neobrátil na vnitrostátní orgány, aby mu poskytly ochranu před pronásledováním, jak to požaduje § 12 písm. b) zákona o azylu ve spojení s § 2 odst. 7 téhož zákona (viz rozsudky NSS ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51, a ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37). Obecná a nijak nekonkretizovaná polemika stěžovatele, že neměl povinnost obrátit se na nefunkční a zkorumpované státní orgány, v posuzovaném případě nemůže uspět. V této souvislosti lze poukázat též na rozsudek zdejšího soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 4 Azs 63/2005 - 55, podle něhož důvodem pro udělení mezinárodní ochrany formou azylu (§ 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) není, odešel-li žadatel ze země původu pro obavy ze msty soukromé osoby (věřitele, jemuž nesplatil dluh), nadto za situace, kdy vyhrožování ani neoznámil policii a o azyl požádal v České republice teprve poté, kdy mu zde bylo uděleno správní vyhoštění. I v nyní posuzované věci stěžovatel tvrdil, že domovskou zemi opustil pouze proto, že se obával násilného jednání ze strany soukromých osob, vůči nimž má vysoký dluh, který nebude schopen po návratu do vlasti splatit. To nesvědčí o tom, že by stěžovatel mohl být vystaven pronásledování z důvodů dle § 12 zákona o azylu.

[14] Stěžovatel dále (nově) argumentuje tím, že mu hrozí po návratu do Vietnamu nepřiměřený trest vězení ze strany státních orgánů. Nejvyšší správní soud k tomu podotýká, že stěžovatel takto v žalobě neargumentoval. Proto se touto otázkou krajský soud ani nijak nezabýval a tento kasační bod je nepřípustný (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

[15] Nelze také odhlédnout od tvrzení stěžovatele, že do Evropy přišel vydělat peníze (k zajištění rodiny a splacení dluhu). Vůle cizince pracovat v Evropě jistě není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Nejvyšší správní soud dlouhodobě odmítá snahu o legalizaci pobytu cizince prostřednictvím institutů azylového práva (viz např. rozsudky ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 7/2003 - 60, ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 - 44, č. 397/2004 Sb. NSS). Udělení azylu či doplňkové ochrany na základě jiných než zákonných důvodů není možné.

[16] Protože kasační stížnost je nepřijatelná, Nejvyšší správní soud ji ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl. Jelikož kasační stížnost byla odmítnuta, žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[17] Odměna zástupce stěžovatele Mgr. Ladislava Bárty, advokáta, který byl stěžovateli ustanoven krajským soudem, byla stanovena za jeden úkon právní služby, tj. podání kasační stížnosti ze dne 11. 6. 2020 podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. Zástupci stěžovatele tak náleží odměna 3.100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) cit. vyhlášky], a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky). Zástupce

pokračování

stěžovatele nedoložil, že je plátcem DPH. Zástupci stěžovatele tak bude vyplacena částka ve výši 3.400 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese stát.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. listopadu 2020

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu